

УДК 378.147

АНДРЭЙЧЫК В. І., метадыст, магістр педагагічных навук

УА «Віцебская ордэна “Знак Пашаны” дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны», г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

МЭТЫ, ЗАДАЧЫ І ЗМЕСТ ЭЛЕКТРОННАГА ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАГА КОМПЛЕКСУ Ё ВЫШЭЙШЫХ НАВУЧАЛЬНЫХ УСТАНОВАХ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

***Рэзюмэ.** У артыкуле прааналізавана педагагічная літаратура, матэрыялы навуковых часопісаў. Раскрыта паняцце «электронны вучэбна-метадычны комплекс (ЭВМК) вучэбнай дысцыпліны». Тэарэтычна абгрунтаваны і вызначаны мэты, задачы і змест ЭВМК.*

***Ключавыя словы.** Электронны вучэбна-метадычны комплекс (ЭВМК), інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі (ІКТ), сродкі навучання, сістэма Moodle, вучэбны модуль.*

Уводзіны. Павышэнне якасці навучання з'яўляецца актуальнай праблемай на сучасным этапе развіцця грамадства, паколькі яе вырашэнне абумоўлена мадэрнізацыяй зместу, аптымізацыяй спосабаў і тэхналогій арганізацыі вучэбнага працэсу, якія забяспечваюць павышэнне канкурэнтаздольнасці беларускіх вышэйшых навучальных устаноў у сусветнай адукацыйнай прастору. Адукацыйная сфера патрабуе мабільнасці, што, у сваю чаргу, немагчыма без выкарыстання інтэрнэт-матэрыялаў і тэхнічных сродкаў. На сённяшні дзень асаблівая роля адводзіцца выкарыстанню адзіных тэхнічных сродкаў у адукацыйным працэсе. ЭВМК ў сукупнасці яго структурных кампанентаў і ўмоў іх рэалізацыі з'яўляецца адным з такіх сродкаў. Укараненне электронных навучальных курсаў ужо даўно трывала ўвайшло ў адукацыйны працэс. З мэтай удасканалення навучальнага працэсу ў ВНУ актыўна ствараюцца электронныя вучэбна-метадычныя комплексы (ЭВМК), якія, у сваю чаргу, актыўна замяняюць друкаваныя вучэбна-метадычныя комплексы (ВМК).

Мэтай даследавання з'яўляецца раскрыццё паняцця электроннага вучэбна-метадычнага комплексу, вызначэнне мэт, задач і зместу ЭВМК у адукацыйным працэсе вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь.

Электронны вучэбна-метадычны комплекс (ЭВМК) па пэўнай вучэбнай дысцыпліне – гэта інфармацыйны адукацыйны рэсурс, прызначаны для выкладання структураванага вучэбнага матэрыялу, забеспячэння бягучага кантролю і прамежкавай атэстацыі, а таксама для кіравання пазнавальнай дзейнасцю студэнтаў пры рэалізацыі асноўных адукацыйных праграм вышэйшай адукацыі [1, с. 15]. Вучэбна-метадычны

комплекс з'яўляецца навукова абгрунтаваным сродкам забеспячэння выкладання дысцыпліны ў ВНУ, уяўляе сабой уніфікаваную сістэму дыдактычных сродкаў навучання.

Матэрыялы і метады даследавання. Выкарыстоўваліся агульныя метады навуковага пазнання (аналіз, сінтэз, мадэляванне, супастаўленне). Праводзіўся аналіз педагагічнай літаратуры, матэрыялаў, змешчаных у навуковых часопісах, па тэме даследавання.

ЭВМК з'яўляецца інфармацыйным электронным рэсурсам інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій (ІКТ). Змяшчае візуальную, тэкставую, камбінаваную, аўдыё- і відэаінфармацыю.

ІКТ – гэта агульнасць метадаў, вытворчых працэсаў і праграмна-тэхнічных сродкаў, звязаных з мэтай збору, апрацоўкі, захоўвання, распаўсюджвання, адлюстравання і наступнага выкарыстання інфармацыі ў інтарэсах яе карыстальнікаў.

ЭВМК – гэта сістэма дыдактычных сродкаў навучання па канкрэтнай вучэбнай дысцыпліне.

Сродкі навучання – гэта комплекс аб'ектаў, якія могуць быць выкарыстаны для арганізацыі больш эфектыўнага навучальнага працэсу выкладчыкамі і студэнтамі, з'яўляюцца крыніцай атрымання ведаў і фарміравання ўменняў.

Масавое выкарыстанне сістэм кіравання навучаннем, такіх як: Moodle, Coursera, LinkedIn, SkillShare, EDX, Моос, Udacity, Docebo дазваляе дапрацоўваць іх «для сябе» і падключаць розныя агульнадаступныя і бясплатныя Web-сэрвісы. У ВНУ Беларусі найбольш папулярнай з'яўляецца сістэма Moodle.

Moodle – модульнае аб'ектна-арыентаванае дынамічнае навучальнае асяроддзе – свабодна распаўсюджаная сістэма кіравання навучаннем. Сістэма арыентавана на арганізацыю ўзаемадзеяння паміж выкладчыкамі і навучэнцамі. Падыходзіць як для арганізацыі дыстанцыйных курсаў, так і для падтрымкі дзеёнага навучання. Moodle прапануе разнапланавыя магчымасці для паўнаўартаснай падтрымкі працэсу навучання - разнастайныя спосабы прадстаўлення вучэбнага матэрыялу, праверкі ведаў і кантролю паспяховасці [3, с. 29].

Распрацоўка і ўкараненне ЭВМК па вучэбнай дысцыпліне ў навучальны працэс ставіць перад сабой наступныя мэты:

1) рэалізаваць асобасна-індывідуальны падыход да арганізацыі пазнавальнай дзейнасці студэнтаў (неэфектыўным будзе выкарыстанне канкрэтнага сцэнарыя, падыход да пазнавальнай дзейнасці студэнтаў павінен быць гібкім);

2) арганізаваць навучанне, выкарыстоўваючы дыстанцыйныя тэхналогіі з рацыянальным спалучэннем спосабаў падачы вучэбнага матэрыялу (тэкст, графіка, аўдыё, відэа, анімацыя);

3) даць магчымасць студэнтам займацца самаадукацыяй за кошт эфектыўнага кіравання самастойнай працай па авалоданні навучальным матэрыялам (самастойна вывучаць змест адукацыйнага матэрыялу і будаваць індывідуальную траекторыю навучання);

4) стварэнне сучаснай сістэмы ўліку вучэбных дасягненняў студэнтаў і забеспячэнне адкрытага і бесперапыннага кантролю якасці навучання (ЭВМК як сродак бягучага, прамежкавага і выніковага кантролю).

З мэтай ажыццяўлення эфектыўнага кіравання працэсам навучання пры выкарыстанні ЭВМК педагогічна абгрунтаванай уяўляецца такая пабудова мадэлі дзеянняў выкладчыкаў, якая ўлічвае мэты, метады, прыёмы і сродкі, а таксама вынікі навучання па рашэнні наступных асноўных задач: ажыццяўленне кіравання вучэбнай дзейнасцю навучэнца; дыягнаставанне ўзроўняў засваення навучэнцам навучальнага матэрыяла і спосабаў дзейнасці. Першая задача заключаецца ў планаванні аптымальнай паслядоўнасці дзеянняў, накіраваных на трывалае засваенне неабходных ведаў і спосабаў навучальнай дзейнасці за мінімальны час. Другая задача заключаецца ў вызначэнні дасягнутага ўзроўню засваення студэнтамі навучальнага матэрыялу, а таксама засваенне агульнаадукацыйных і спецыяльных прадметных уменняў у межах вывучаемай дысцыпліны.

У змест ЭВМК могуць быць уключаны разнастайныя сродкі навучання. Важна прытрымлівацца суадносін меры і лагічнасці выкарыстаных матэрыялаў і дапаможнікаў. Важна адзначыць, што недастатковая колькасць наглядных сродкаў можа знізіць якасць навучання, менавіта таму памяншаецца пазнавальная цікавасць, разуменне і вобразнае ўспрыманне становяцца больш складанымі. Залішняя колькасць зніжае матывацыю, працэс навучання ўспрымаецца вельмі павярхоўна. Практычна ўсе сродкі навучання валодаюць дэманстрацыйнай здольнасцю. На нашу думку, ЭВМК уяўляе сабой сістэму, у якой усе яе часткі ўзаемадзейнічаюць паміж сабой, дапаўняюць адна адну (напрыклад: пасля вывучэння тэарэтычнага матэрыялу студэнт можа замацаваць і праверыць свае веды, выканаўшы тэст). Склад і структура ЭВМК залежаць ад зместу прадметнай галіны і вызначаюцца вучэбнай праграмай дысцыпліны. Электронны вучэбна-метадычны комплекс, як правіла, змяшчае наступныя раздзелы: тэарэтычны, практычны, дапаможны, матэрыялы для самастойнай працы і кантролю ведаў [2, с. 4].

Напрыклад, ЭВМК па вучэбнай дысцыпліне «Анатомія жывёл» распрацаваны выкладчыкамі «Віцебская дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны» для студэнтаў спецыяльнасці «Ветэрынарная медыцына» у тэарэтычным раздзеле змяшчае: базавыя матэрыялы для абавязковага вывучэння (курсы лекцый, відэалеkcыі, вучэбна-метадычныя дапаможнікі, слоўнік тэрмінаў); у практычным знаходзяцца матэрыялы да

заняткаў (метадычныя ўказанні для выканання практычных заняткаў); у дапаможным – прыведзена навукова-праграмная дакументацыя (вучэбная праграма, тэматычныя планы лекцыйных і практычных заняткаў, спіс навуковых выданняў).

Матэрыялы для самастойнай работы і кантролю ведаў уключаюць тэмы для рэфератаў, тэсты, пытанні для самакантролю, пытанні да экзамену.

Пры нападзенні зместу ЭВМК мэтазгодна выкарыстоўваць модульны прынцып пабудовы. Пад модулем ЭВМК разумеецца яго складовая частка, адносна самастойная арганізацыйна-змястоўная адзінка сістэмы навучання, якая выконвае сваю канкрэтную дыдактычную ролю. У адпаведнасці з модульным прынцыпам пабудовы ЭВМК яго структура прадугледжвае падзел на модулі (раздзелы). Іх змястоўнае нападзенне складаецца з улікам прадметнай спецыфіцы, дыдактычнай накіраванасці і функцыі, якія выконваюцца тым ці іншым кампанентам модуля. Немалаважнай уяўляецца і адкрытасць створанага інфармацыйнага адукацыйнага рэсурсу з улікам магчымасці змены структуры і зместу адукацыі, патрабаванняў і зместу адукацыйнага стандарту, а таксама праграмна-метадычнай дакументацыі. Модуль, як правіла, складаецца з адной або некалькіх дыдактычных адзінак зместу вучэбнага матэрыялу. Модуль з'яўляецца дыдактычна самастойным, адпаведна ён змяшчае: навучальныя мэты і задачы, змест адукацыйнага матэрыялу і навучальнай дзейнасці, заданні для самакантролю і ацэнкі ўзроўню засваення ведаў. Паняцце «дыдактычная адзінка» не мае нарматыўнага вызначэння, і ў педагогіцы выкарыстоўваецца ў розным кантэксце. Дыдактычная адзінка – гэта адна з прадметных тэм, якія падлягаюць абавязковаму разгляду і вывучэнню ў працэсе падрыхтоўкі спецыялістаў, якія навучаюцца па дадзенай дысцыпліне [4, с. 18].

Заклучэнне. Такім чынам, электронны вучэбна-метадычны комплекс з'яўляецца навукова абгрунтаваным метадычным забеспячэннем вучэбнай дысцыпліны ў вышэйшай навучальнай установе. Ён уяўляе сабой адзіную сістэму дыдактычных сродкаў навучання па канкрэтнай вучэбнай дысцыпліне. Усе кампаненты электроннага вучэбна-метадычнага комплексу павінны ўяўляць сабой адзіную цэласнасць і мэтазгодна ўзаемадзейнічаць паміж сабой, быць структуравана пабудаванымі.

Структурным кампанентам ЭВМК у модулях могуць адпавядаць ключавыя тэмы (дыдактычныя адзінкі) вучэбнай дысцыпліны. Модульная структура ЭВМК дае магчымасць выкарыстоўваць модулі ў розным спалучэнні, мадэляваць індывідуальную адукацыйную накіраванасць студэнта. ЭВМК, як цэласная сістэма, мае свае «мэты», «змест», «дыдактычныя працэсы», «арганізацыйныя формы». Роля комплексу павышаецца ў сувязі з тым, што модульная стратэгія яго пабудовы дазваляе спалучаць базавы, абавязковы, матэрыял з індывідуальнымі

патрабаваннямі і магчымасцямі навучэнцаў. Выкарыстанне ЭВМК дазваляе якасна ўдасканаліць адукацыйны працэс, у якім сучасныя тэхналогіі рацыянальна спалучаюцца з традыцыйнымі дасягненнямі.

Спіс выкарыстаных крыніц: 1. Лозицкий, В. Л. Применение дидактического потенциала электронного учебно-методического комплекса в освоении понятийно-терминологического аппарата студентами ИТ-специальностей учреждения высшего образования (на примере изучения дисциплины «Основы защиты информации») / В. Л. Лозицкий // Научные труды Республиканского института высшей школы. Исторические и психолого-педагогические науки : сборник научных статей: в 3-х ч. / ГУО РИВШ; редкол.: В. А. Гайсёнок (пред.) [и др.]. - Минск : РИВШ, 2018. - Вып. 18, ч. 3. - С. 242-249. 2. Министерство образования Республики Беларусь. Положение об учебно-методическом комплексе на уровне высшего образования : – Введ. 26.07.2011 № 167 – Минск : Министерство образования Республики Беларусь, 2019. – 5 с. 3. Обучение Moodle [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://sites.google.com/site/obuceniemoodle/zanatie-9-kursy-moodle> . – Дата доступа : 02.09.2022. 4. Разработка и использование электронных учебно-методических комплексов в учебном процессе вуза: учебное пособие / О. А. Михайленко [и др.]; ФГБОУ ВО МГАВМиБ – М. : МВА имени К. И. Скрябина, 2017. – 111 с.

УДК 376

АШИТКО Е. А., педагог-психолог

ГБУ Калужской области «Реабилитационный центр для инвалидов «Калужский реабилитационно-образовательный комплекс»,
г. Калуга, Российская Федерация

МЕТОДИКА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ В АДАПТАЦИОННЫЙ ПЕРИОД ОБУЧЕНИЯ

Резюме. В работе практического педагога-психолога с детьми, имеющими интеллектуальную недостаточность метафорично-ассоциативные карты (МАК) являются исключительным инструментом для решения конкретных задач психологической работы, в том числе, как способ выстраивания взаимодействия в начале работы, как форму обратной связи, как своеобразную помощь в осознании и формулировании проблемы и самовыражении, стимулирования развития личности ребенка, при этом, в сочетании с элементами телесно-ориентированной и сказкотерапии эффективность МАК как психодиагностического инструмента значительно возрастает.